

PITANJA I ODGOVORI

Putujemo kroz vrijeme. Ono je naš suputnik i svjedok događanja u našim danima. Ljeto koje je na izmaku vratilo nas je u staro normalno vrijeme, jer su opet u prvi plan došli uvjeti rada, posebno za djelatnosti i poslove koje se obavljaju vani ili prostorima koji nisu ili ne mogu biti klimatizirani. Ljeto je bilo hirovito, s obiljem ekstrema koji su se smjenjivali. Bilo je enormnih količina oborina, poplava, s golemim materijalnim štetama, kao nikada prije na našim prostorima, bilo je nažalost i gubitaka ljudskih života. Iza toga su slijedili toplinski valovi, vrlo izazovni za ljudsko zdravlje čak i za mlade i najzdravije.

Kako je bilo obavljati poslove na otvorenom ili u neprimjereno toplim prostorima za to vrijeme, teško je opisati. Dobro je da se društvo kao cjelina osvješčuje i prepoznaje opasnosti uvjeta u kojima se obavljaju takvi poslovi. Sve se više ističe važnost osiguravanja primjerenih uvjeta rada ne samo za poslove s posebnim uvjetima rada nego i ostale poslove uvažavajući klimatske promjene kojima upravo svjedočimo. Svi mediji, kako naši tako i svjetski, izvješćuju o katastrofičnim događanjima diljem planeta povezanih s klimatskim promjenama. Iako se već godinama upozorava kako je neophodno odgovorno ponašanje svakog pojedinca, očito je ekološka educiranost i osviještenost na nedovoljnoj razini.

Zato je neophodno od ranog djetinjstva informirati i educirati djecu o važnosti očuvanja prirode i okoliša te nastavno kroz godine osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Ulaganje u okoliš

najbolja je investicija u budućnost, a priroda nikada ne ostaje dužna i vraća ulog. Uz navedeno, neophodno je ulaganje u sve ono što je imperativ odgovornog ponašanja u našem vremenu i okolnostima, posebno ističući prometnu kulturu jer broj žrtava na našim prometnicama svakodnevno opominje.

1. Kojim je propisom reguliran rad maloljetnika i s tim u vezi obveze poslodavca povezano s preventivnim zdravstvenim pregledima?

Odredbama Zakona o radu propisana je najniža dob za zaposlenje. U skladu sa člankom 19. predmetnog Zakona osoba mlađa od 15 godina ili osoba s 15 godina i starija, a mlađa od 18, koja pohađa obvezno osnovno obrazovanje, ne smije se zaposliti.

Iznimno, ova zabrana rada ne primjenjuje se na obavljanje poslova u sklopu provedbe učenja temeljenog na radu, ni na povremeni rad redovitog učenika prema posebnom propisu, ako takvi poslovi ne ugrožavaju njegovo zdravlje, sigurnost, čudoređe ili razvoj.

U skladu s odredbama Zakona o radu poslodavac ne smije zaposliti maloljetnika prije prethodnog utvrđivanja njegove zdravstvene sposobnosti.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu koji je stupio na snagu 1. siječnja 2023. predviđeno je donošenje novog pravilnika kojim

će se urediti prethodno utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika.

S tim u vezi nadležni ministar rada, mirovinsko-ga sustava, obitelji i socijalne politike donio je, uz prethodnu suglasnost ministra zdravstva, Pravilnik o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za rad maloljetnika, koji je stupio na snagu 1. lipnja 2023. Danom stupanja na snagu tog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o poslovima na kojima maloljetnik može raditi i o aktivnostima na kojima smije sudjelovati (N.N., br. 62/10.).

U skladu s odredbama novog Pravilnika, zdravstvena sposobnost za rad maloljetnika utvrđuje se zdravstvenim pregledom prije početka rada te tijekom rada, najkasnije protekom godine dana rada maloljetnika, a i prije isteka toga roka kada to ocijeni izabrani liječnik opće/obiteljske medicine ili nadležni specijalist medicine rada/medicine rada i sporta ili kada to zatraži maloljetnik, odnosno njegov zakonski zastupnik.

Zdravstveni pregled maloljetnika obavlja se na temelju uputnice za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika koju izdaje poslodavac (obrazac MA-1). Navedeni obrazac nalazi se u prilogu predmetnog Pravilnika i njegov je sastavni dio. U obrascu poslodavac popunjava podatke o poslu na kojemu će maloljetnik raditi ili radi, trajanju posla te opasnostima, štetnostima i naporima kojima tijekom posla maloljetnik može biti izložen.

Zdravstveni pregled za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada, a sadržaj toga pregleda određuje nadležni specijalist medicine rada/medicine rada i sporta, ovisno o poslovima koje maloljetnik obavlja.

Nakon obavljenog zdravstvenog pregleda izdaje se uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika za obavljanje određenih poslova (obrazac MA-2).

Uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika izdaje zdravstvena ustanova koja u svojem sastavu ima djelatnost medicine rada ili privatna ordinacija medicine rada ili trgovačko društvo koje u svojem sastavu ima djelatnost medicine rada i s poslodavcem ima sklopljen ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite u skladu s posebnim

propisima kojima se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje.

U uvjerenju se naročito navodi na kojim poslovima maloljetnik može raditi, kao i rok za ponovnu provjeru zdravstvene sposobnosti.

U slučaju nezadovoljstva procjenom zdravstvene sposobnosti potrebno je u roku od 15 dana od dana primitka uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika podnijeti zahtjev za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti povjerenstvu pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), koje se imenuje za svaki pojedini slučaj podnošenja zahtjeva za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti. Ovaj zahtjev može podnijeti i poslodavac.

Povjerenstvo se sastoji od predsjednika i dva člana, liječnika specijalista medicine rada/medicine rada i sporta iz zdravstvene ustanove koja u svojem sastavu ima djelatnost medicine rada ili privatne ordinacije medicine rada.

Povjerenstvo može donijeti procjenu zdravstvene sposobnosti i bez ponovnog zdravstvenog pregleda maloljetnika, samo na osnovi priložene medicinske dokumentacije. Povjerenstvu mora biti dostupna medicinska dokumentacija o prethodnim zdravstvenim pregledima maloljetnika i medicinska dokumentacija izabranog liječnika opće/obiteljske medicine maloljetnika o čijoj se zdravstvenoj sposobnosti odlučuje.

O zahtjevu za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti Povjerenstvo je dužno odlučiti u roku od 30 dana od dana primitka tog zahtjeva.

Procjena zdravstvene sposobnosti Povjerenstva dostavlja se pregledanom maloljetniku, poslodavcu, Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo i nadležnoj zdravstvenoj ustanovi medicine rada.

2. Radnik je zaposlen na radnom mjestu kemijskog tehničara u laboratoriju. Poslodavac je poduzeo sve mjere zaštite zdravlja na radu u svrhu prevencije radnika od profesionalnih bolesti s obzirom na mjesto rada, uvjete i vrstu posla. Može li, unatoč tome, s obzirom na zahtjev radnika upućen Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, radniku biti priznat alergijski dermatitis kao profesionalna bolest ili

se radi o njegovoj predispoziciji i alergiji nastaloj neovisno o procesu rada?

Profesionalne bolesti prema važećim odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju su bolesti izazvane duljim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima.

Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđeni su Zakonom o listi profesionalnih bolesti (N.N., br. 162/98. i 107/07.).

Postupak utvrđivanja i priznavanja profesionalnih bolesti uređen je odredbama Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

U skladu s odredbama navedenog Pravilnika, zahtjev za priznavanjem profesionalne bolesti i utvrđivanjem prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja zbog profesionalne bolesti može podnijeti i sama oboljela osigurana osoba. Uz zahtjev je potrebno priložiti medicinsku i drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je nastanak bolesti uzročno-posljedično povezan s procesom rada.

Prema odredbama Zakona o listi profesionalnih bolesti, profesionalne bolesti utvrđuju se pomoću u medicini rada prihvaćenih programa obrade (algoritama), a dijagnostički postupak obuhvaća:

- radnu anamnezu i dokazivanje povezanosti bolesti i izloženosti pri radu;
- kliničku sliku s pojavom oštećenja funkcije i/ili morfologije organa ili organskih sustava za koje je poznato da je određena radna štetnost može uzrokovati;
- pozitivne nalaze dijagnostičkih metoda koje mogu objektivizirati to oštećenje.

Prisutnost štetnosti, u skladu s odredbama Zakona o listi profesionalnih bolesti, utvrđuje se procjenom opasnosti ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi prisutnost štetnosti

te određivanjem intenziteta (mjerenjem, neposrednim uvidom u uvjete rada ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi intenzitet štetnosti) i trajanja izloženosti toj štetnosti.

U postupku utvrđivanja činjenica radi utvrđivanja profesionalne bolesti Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, u skladu s odredbama navedenih zakonskih propisa i Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, obvezno pribavlja mišljenje nadležnog doktora specijalista medicine rada te mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Nakon provedenog postupka, na temelju stručnog mišljenja specijalista medicine rada Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, zaprimljenog u svakom konkretnom slučaju, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje daje ili odbija pravo iz zdravstvenog osiguranja na temelju profesionalne bolesti.

Načelno je, na temelju postavljenog upita, za napomenuti kako poduzimanje zaštitnih mjera od strane poslodavca, iako značajno umanjuje, nažalost ne isključuje u cijelosti mogućnost nastanka profesionalne bolesti te je moguće utvrditi profesionalnu etiologiju bolesti unatoč tome što su od strane poslodavca primijenjena adekvatna sredstva za zaštitu.¹ Primjerice, u slučaju rada s otopinama ili praškastim kemijskim supstancama može doći do kontaminacije unutrašnjosti rukavica, kao i do dirnih površina s kojima se dolazi u kontakt te je time povećana mogućnost izloženosti alergenu koji se koristi u procesu rada ili se nalazi u radnom okolišu.

Predmetne činjenice i okolnosti utvrđuju, kako je već spomenuto, specijalisti medicine rada nadležne Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, odnosno u slučaju upravnog spora stalni sudski vještaci, specijalisti medicine rada.

¹Navedeno stajalište zauzeo je i Visoki upravni sud Republike Hrvatske, Usz-2634/17-2 od 19. listopada 2017.